

Shejbalová, Zuzana

Manželství

In: Dosedlová, Aneta; Hegerová, Terézia; Krajcová, Pavla; Mašková, Kateřina; Mydliarová, Lucia; Russeová, Zuzana; Samoylova, Nataliya; Shejbalová, Zuzana. *Tradiční rodina v Číně*. 1., elektronické vydání Brno: Masarykova univerzita, 2019, pp. [17]-25

ISBN 978-80-210-9395-9

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/141667>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

2. MANŽELSTVÍ

Zuzana Shejbalová

1. OBECNÝ ÚVOD DO PROBLEMATIKY MANŽELSTVÍ

1.1. Definice

Manželství je společensky akceptovaný vztah dvou osob, stvrzený uzavřením sňatku. Očekává se od něho sdílení domácnosti, vzájemná pomoc a podpora partnerů, sexuální soužití, výchova dětí a společný majetek.

1.2. Manželské formy – terminologie

- Monogamie – sňatek mezi dvěma partnery, obvykle mezi mužem a ženou. Tato forma je nejrozšířenější.¹
- Sériová monogamie – po zániku monogamického svazku (rozvod, smrt) jedinec opět uzavře nové manželství s jedním partnerem.
- Polygamie – manželství více než dvou osob.
- Polygynie – manželství 1 muže a více žen.
- Polyandrie – manželství 1 ženy s více muži. Více manželů mají např. ženy v Tibetu.
- Křesťanství, hinduismus a judaismus se vyslovují pro monogamické svazky, buddhismus se k monogamii nevyjadřuje, v islámu je mnohoženství.
- Levirát – příbuzenské pravidlo, které příkazuje muži oženit se s vdovou po zemřelém bratrovi.
- Sororát – pravidlo, při kterém má muž po ovdovění právo (či povinnost) uzavřít manželství se sestrou své ženy – anebo sestra zemřelé má právo (či povinnost) provdat se za jejího muže.
- Sňatek duchů (v Číně) – pokud během zasnub ženich zemřel, sňatek se uzavřel se zesnulým. Následně bylo možné adoptovat dítě a tím zajistit zachování rodové linie.²

2. UZAVŘENÍ MANŽELSTVÍ

Monogamie byla v minulosti i přes akceptovanou polygynii převažující manželskou formou v Číně. Polygynie byla jen výhradou mocných a bohatých mužů, kteří si mohli dovolit více než jednu manželku.³

Manželství bylo způsobem jak udržet mužovu rodovou linii, ale také prostředkem, skrze který probíhala sociální a ekonomická výměna.⁴ Umožňovalo též změnu sociálního statutu. Ženy byly častěji provdávány za muže z vyšší sociální i ekonomické vrstvy.⁵

2.1. Sjednání sňatku

Sjednání sňatku bylo plně v kompetenci rodičů, kteří vyhledali pro syny vhodné nevěsty. Sjednáváním všech náležitostí pověřili dohazovačku (*meiren* 媒人).⁶ Dohazovačka nepatřila do rodiny, ale měla přístup do ženských prostorů v domě. Záminkou návštěvy mohl být obchod atp. Na základě toho získala přehled o dívkách z dané rodiny a mohla některou z nich doporučit ženichově rodině.

Rodiče ženicha často hledali nevěstu ze sociálně slabší rodiny. Očekávalo se, že bude poslušnější. Chtěli většinou dívku, která je zdravá a silná. Hezkou nevyhledávali, jelikož v rodině mohla vyvolávat např. žárlivost mezi ženami nebo rozkoly mezi muži.

Z toho vyplývá, že dvoření mezi nastávajícími manželi v tradiční Číně takřka neexistovalo. Budoucí nevěsta a ženich se většinou vůbec neznali. I poté, co se dozvěděli jméno svého budoucího partnera, etiketa vyžadovala, aby se do svatby vyhýbali jakémukoliv styku.⁷

1. Hrdý, Soukup, Vodáková 1993, 104.

2. Tsoi 2016, nestránkováno.

3. Chao 1930, 21.

4. Eklund 2013, 63.

5. Tamtéž, 64.

6. Chao 1930, 20.

7. Tamtéž. Byla-li žena před svatbou spatřena ve společnosti jakéhokoliv muže, a to i za zcela nevinných okolností, mohlo jí to zkazit pověst a znemožnit sjednávání sňatek. Pokud se před svatbou do sebe dva mladí lidé zamilovali, mohlo to být též důvodem zrušení svatby, protože by se v manželství mohli řídit spíše vlastními city než vůlí rodičů.

V Číně neznali věno, naopak rodina ženicha za nevěstu zaplatila zásnubními dary (*caili* 彩礼), čemuž se říká obvěnění. Nevěsta si přinesla jen vlastní výbavu (zařízení ložnice, šperky, atd. – aby měla z čeho žít, kdyby ovdověla). Pokud měli rodiče vyhlédnuté dívky přehnané požadavky na dary (peníze, oděvy, šperky, ...) od příbuzných a přátel ženicha, musela dohazovačka vyjednávat tak dlouho, dokud se obě strany nedohodly. Poté mohla být uzavřena manželská smlouva.

Konečná volba partnerky závisela zčásti i na shodě horoskopů budoucího páru. Když byl dojednán sňatek, obrátili se rodiče na věštce, který našel shodu v horoskopech a tím pojistil toto manželství.⁸

Obecné faktory ovlivňující výběr partnera:

- teritoriální blízkost (partneři se vyhledávali v rámci blízkého okolí);
- etnická homogamie;
- náboženská homogamie;
- společenské postavení (vítána je stejná společenská třída a postavení);
- exogamie – příbuzenské pravidlo, které přikazuje hledat si partnera za účelem sňatku mimo vlastní skupinu, např. v Číně nesmějí mít stejná příjmení;⁹
- endogamie – příbuzenské pravidlo, které přikazuje uzavírat sňatky mezi členy téže skupiny (sociální, etnické, územní, profesionální);¹⁰
- věk.

V Číně byl ve 20. letech 20. století průměrný věk ženy vstupující do manželství 17,5 let a muže 21,3 let. Téměř nikdy nepřesáhl 25. rok. V zákoně o manželství z roku 1950 byl stanoven minimální věk uzavření manželství pro ženy na 18 let a pro muže na 20 let. V 70. letech byl, ve snaze snížit porodnost, minimální věk vstupu do manželství stanoven na venkově na 23 a 25, ve městě na 25 a 28. V 80. letech se věk snížil, legální minimální věk byl stanoven u žen na 20 a u mužů na 22.¹¹

2.2. Svatební obřad

Svatba byla jeden ze tří nejdůležitějších obřadů životního běhu (vedle pohřbu a oslav narození dítěte). V den svatebního obřadu si pro nevěstu přicházel ženich. Nevěsta se nejprve loučila se svou rodinou a poklonila se svým předkům (ženich se jim neklaněl). Následně opouštěla domov v červených svatebních nosítkách a připojovala se k manželově rodině. Než na ně usedla, předstírala odpor a skrývala si tvář červeným závojem. Do ženichova domu byla nesena za doprovodu hudby. Teprve tam nevěsta a ženich spatřili tvář toho druhého, často poprvé.¹² Svatební obřad byl prostý: dvojice se poklonila portrétům nebo tabulkám ženichových předků a jeho rodičům. Poté se z nich stali manželé. Po obřadu následovala velkolepá svatební hostina. Nakonec se pár odebral do svatební komnaty, aby došlo k naplnění manželství. Pokud byla nevěsta bohatá, mohla si s sebou přivést společníci, aby si v nové rodině nezvykala sama.

2.3. Usídlení – terminologie

- Patrilokalita – usídlení manželů v lokální skupině rodičů manžela. V tradiční čínské společnosti, zejména na venkově, převládal patrilokální sňatek.
- Uxorilokalita / matrilokalita – usídlení manželů v rodině manželky.
- Neolokalita – usídlení manželů v novém sídle, odděleně od rodičů.

2.4. Uxorilokální sňatek – usídlení ženicha v domě nevěsty.

K tomuto sňatku se uchylují rodiny, které mají pouze dceru, a tímto způsobem jej „vyženi“. Získají „adoptovaného syna“, který dál ponese rodinnou linii i majetek. Pro tento sňatek se rodiny rozhodovaly také z různých sociálních důvodů, např. aby si zajistily pracovní sílu, nebo pokračování rodinného podniku atd.

8. Cao 2018, nestránkováno.

9. Chao 1930, 20.

10. Hrdý, Soukup, Vodáková 1993, 106–107.

11. Tien 1983, 90, 92, 93, 98.

12. Hsu 1971, nestránkováno.

13. Zhang 2008, 117, 118, 122.

Obvykle se takto provdala pouze jedna dcera z rodiny (pokud bylo dcer v rodině více). Na druhé straně se k těmto sňatkům zavazovaly rodiny s více syny, které tak měly více nástupců své patrilinie a mohly se jednoho syna vzdát. Někteří muži v tomto sňatku našli společenský vzestup.¹³

V 50. letech 20. století začal uxoriokální sňatky podporovat stát, jelikož v něm viděl možný nástroj pro kontrolu porodnosti. V 80. letech tento sňatek zmínili ve zrevidovaném zákoně o manželství a tím podpořili jeho přijatelnost.¹⁴

2.5 Dětská manželství

Zvyk obvyklý na venkově. Manželství se domlouvalo mezi chlapcem (0–3 roky) a dívkou (cca 10 let). Nevěsta byla uvedena do domu jako malička, lépe se tak šila s rodinou. Než chlapec dosáhl pohlavní dospělosti, sloužila zejména jako jeho chůva. Manželství bylo uzavřeno, když oba dorostli do pohlavní dospělosti, často bez svatebního obřadu. Dětské sňatky neměly velkou prestiž, byly však ekonomicky výhodné vzhledem k nízké ceně za nevěstu, která snáze přivykla novému prostředí. Avšak dětské soužití mohlo mít i neblahé dopady v manželském svazku. Existovalo totiž riziko, že si mezi sebou tyto děti vytvoří spíše sourozenecký vztah. Je doloženo, že se v tomto typu manželství rodilo méně dětí.¹⁵

3. PRŮBĚH MANŽELSTVÍ

3.1. Role manželky

Manželce zůstávalo původní rodové jméno. Pokud byla hlavní manželkou nejstaršího syna, bydlela na hlavní ose domu a účastnila se některých rituálů.

Podle konfuciánských zásad měla manželka pečovat hlavně o tchána a tchýni, až poté o manžela s dětmi. Také poslušnost syna vůči rodičům měla přednost před jeho láskou k manželce. Základní povinností ženy bylo porodit syny, a pokud se to nepodařilo, mohl se s ní manžel rozvést nebo si přivést konkubínu. Jestliže žena porodila syna, její postavení v rodině se zlepšilo a později se sama stala tchýní jiné dívky.

3.2. Intimní manželské vztahy

Mezi manžely má platit vzájemný „manželský cit“ (*en 恩*), vztah respektu, který se rozvine až po dlouholetém soužití. Milostné vzplanutí (*qing 情*) bylo považováno za nevhodné: „Milostné vzplanutí mimo kontrolu rodiny představovalo v očích konfuciánských moralistů hrozbu pro stabilitu rodiny a celého společenského řádu.“¹⁶ Projevy citů (nejen manželských, i obecně) na veřejnosti byly nepřijatelné.

V chudých rodinách často obývali všichni jednu místnost. Tato skutečnost bránila rozvoji intimního soužití mezi manželi.

Manželé ukončili sexuální život, když jejich děti dospěly, bylo nepatřičné, aby měli další děti.

3.3. Vedlejší ženy (konkubíny)

Vedlejší žena (*qie 妾*) se do češtiny převádí jako „konkubína“ (Jaroslav Průšek užívá pojem „ženina“), přestože v evropské společnosti má tento termín odlišný význam.¹⁷ Tuto ženu si měl muž přivést kvůli zachování rodové linie, pokud jeho manželství s hlavní manželkou (*qi 妻*) bylo bezdětné a manželům bylo již okolo 40 let. Konkubínu mohla manželovi vybrat sama manželka (takovou, která se líbila jí). Avšak v praxi byly konkubíny privilegiem bohatých mužů, kteří s rostoucí společenskou prestiží měli rostoucí počet konkubín.¹⁸

Postavení konkubíny v rodině bylo nízké: rozhodující slovo měla nadále manželka. Pro konkubínu se neuspořádal svatební obřad, neúčastnila se domácích obřadů, po smrti se jí nestrojil pohřeb. Pokud konkubína

14. Tamtéž, 111–112.

15. Malina 2009, viz heslo Manželství, dětské, 2372.

16. Tamtéž, viz heslo Sexualita, erotika, láska a manželství, 3615.

17. Tamtéž, viz heslo Konkubinát, 1974.

18. Eklund 2013, 64.

ovdověla, byla její situace nejistá, jestliže neměla potomky, hrozilo, že ji prodají. Konkubína nebyla uváděna v genealogiích, ledaže měla syna. Proto z genealogií nevíme, zda muž měl konkubínu a kolik jich bylo, protože se uváděla pouze první manželka.

4. ZÁNİK MANŽELSTVÍ

4.1. Rozvod

Rozvodem se rozumí zrušení manželství.¹⁹ V tradiční čínské rodině byl rozvod možný pouze ze strany mužovy rodiny a byl velmi vzácný. Důvodem bylo zanedbávání péče o rodinu, neplodnost nebo manželství bez syna, nemoc, odmítání (ctností ženy bylo mlčet), nevěra, žárlivost, krádež. Rozvod nebyl možný, pokud žena sloužila tchánovi a tchýni do jejich smrti nebo po určitá léta; když se neměla kam vrátit; anebo když manželé společně prožili nějaké těžkosti (např. brali se jako chudí a poté zbohatli).

V případě rozvodu se žena musela vrátit ke svým rodičům – ostuda pro ni i pro ně. Osobní majetek si odnesla zpět.

V současnosti může o rozvod žádat jak muž, tak žena. Hlavní příčiny rozvodů jsou nevěra (obvykle ze strany muže), nedostačující emocionální podpora a domácí násilí.²⁰

4.2. Vdovství a druhý sňatek

Muž mohl uzavřít další sňatek, když ovdověl. Tento sňatek však neměl takovou prestiž jako první. V některých případech proto nevěstu přinášeli do domu v tajnosti v noci (bez hudby a průvodu).

Žena se naopak po smrti manžela podruhé vdát nemohla, podle tradiční morálky se slušná žena podruhé nevdá. Druhý sňatek znamenal ztrátu ženské ctnosti (*jie* 节), stejně jako nevěra. Teoreticky měla vdova zůstat v rodině manžela, což se stalo zvykem až za pozdního císařství. Za Songů se ovdovělá žena vracela domů ke svým rodičům, za Yuanů pak vdovu provdali za některého švagra. Takový sňatek, zvaný levirát, zaručoval, že rodině manžela zůstane majetek, který by jinak vdově připadl.

5. MANŽELSTVÍ V LEGISLATIVĚ 20. STOLETÍ

- 1930 Zákon o manželství v zásadě přinesl změny pouze ve městech. Byl však vzorem pro pozdější zákony o manželství a jejich novely.
- 1950 Zákon o manželství měl za cíl odstranit feudální myšlení ze společnosti a pozvednout emancipaci ženy. Svatby se mohly uzavírat pouze se souhlasem obou z páru. Zákon přinesl povinnost registrovat manželství a rozvody u státních institucí, což se vymykalo tradičnímu chápání sňatku jako sociální dohody mezi dvěma rodinami.²¹ Zakázal polygamii i prostituci. Povolil ženám žádat o rozvod, čímž dočasně stoupl počet rozvodů, protože je nejvíce navrhují ženy.
- 1981 První novela zákona o manželství z roku 1950.
- 2001 Druhá novela zákona o manželství.

Čínská vláda považuje manželství mezi mužem a ženou za politickou stabilizační instituci.²² V současnosti se snaží podporovat tradiční rodinné hodnoty např. pomocí modelových rodin, které bývají vyznamenány za budování „socialistických rodinných hodnot“.²³

19. Malina 2009, viz heslo Rozvod, 3463.

20. Zang 2011, 35–48.

21. Tien 1983, 96.

22. Qian, Fan 2018, nestránkováno.

23. Wang 2017, nestránkováno.

6. PŘÍPADOVÁ STUDIE ZE SOUČASNOSTI

Starší generace (tj. rodiče) v současnosti stále prosazuje tradiční pojetí manželství, včetně způsobu seznámení a svatebního obřadu. Naopak mladá generace se mnohem více otevírá novým trendům. S globalizací a růstem vzdělání, s rozvojem osobních zájmů a sociálních sítí se mění i pohled na manželství. V letech 2014–2019 klesl počet uzavřených sňatků o třetinu, průměrný věk novomanželů vzrostl na 28 let a vzrostl počet rozvodů.²⁴ Další příčinou změn je nerovný počet mužů a žen (118 : 100 podle cenzu z roku 2010). Mužům, kteří si nemohou nalézt partnerku, se říká *shengnan* 剩男, zbytkoví muži.²⁵

V současnosti se tak označují i ženy (*shengnü* 剩女), zejména vzdělané ženy, které přesáhly maximální společensky uznávaný věk k uzavření sňatku, tzn. 30 let. Rodina se jim obvykle snaží bez jejich účasti vyhledat partnera, např. na rozšířených „sňatkových trzích“. Největší takový trh je v Parku lidu v Šanghaji. Každý víkend tam nabízejí rodiče nebo prarodiče své svobodné potomky pomocí cedulek s detailními informacemi (pohlavím, věkem, vzděláním, zaměstnáním, platem atd.) V podstatě tím nahrazují tradiční funkci dohazovačky.²⁶ Třebaže se lidé seznamují sami nebo s pomocí seznamovacích agentur a aplikací, hledání partnera zůstává nadále záležitostí rodičů. Ti tlačí na potomky a prosazují sňatky v brzkém věku, což vede k tzv. bleskovým sňatkům, uzavíraným neobyčejně krátce po seznámení a často vedoucím k rozvodu.²⁷

Použitá literatura

- Blundy, Rachel. Tying the knot: what to expect at a traditional Chinese wedding. In: *South China Morning Post*. [online]. 8.11.2016. [cit. 29.1.2019]. Dostupné z: <https://www.scmp.com/news/hong-kong/education-community/article/2026160/tying-knot-what-expect-traditional-chinese>
- Cao, Chen. The evolution of marriage customs. In: *China Daily*. [online]. 12.5.2018 [cit. 28.1.2019]. Dostupné z: <http://www.chinadaily.com.cn/a/201805/12/WS5af5f825a3103f6866ee7e9d.html>
- Chao, Hsi-Lin. The Chinese Family [online]. *Primitive Man*, vol. 3, no. 1/2, 1930, s. 19–22. [cit. 28.1.2019]. Dostupné z: www.jstor.org/stable/3316387 S. 20.
- Davis, Deborah S. Privatization of Marriage in Post-Socialist China [online]. *Modern China*, vol. 40, no. 6, 2014, s. 551–577. [cit. 28.1.2019]. Dostupné z: www.jstor.org/stable/24575643. <https://doi.org/10.1177/0097700414536528>
- Eklund, Lisa. Marriage Squeeze and Mate Selection: The Ecology of Choice and Implications for Social Policy in China [online]. *Economic and Political Weekly*, vol. 48, no. 35, 2013, s. 62–69. [cit. 28.1.2019]. Dostupné z: www.jstor.org/stable/23528756
- Hrdý, Ladislav, Václav Soukup, Václav a Vodáková, Alena. *Sociální a kulturní antropologie*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993.
- Hsu, Francis L. K. *Under the Ancestors' Shadow: Kinship, Personality, and Social Mobility in Village China*. Stanford University Press, 1971.
- Li, Xuan. Why people aren't getting married in China. In: BBC Capital. [online]. 5.8.2017 [cit. 18.3.2019]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/capital/story/20170804-why-people-arent-getting-married-in-china>
- Malina, Jaroslav a kolektiv. *Antropologický slovník* [online]. 2009. [cit. 27.1.2019]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/1431/UAntrBiol/el/antropos/pdf/antropologicky_slovník.pdf
- Qian, Jinghua a Fan Yiyang. It's Complicated: Chinese Millennials and Marriage. In: *Sixth Tone*. [online]. 4.8.2018 [cit. 16.3.2019]. Dostupné z: <http://www.sixthtone.com/news/1002717/its-complicated-chinese-millennials-and-marriage#>
- Skupnik, Jaroslav. *Antropologie příbuzenství: příbuzenství, manželství a rodina v kulturněantropologické perspektivě*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010.
- Sun Xi. Traditions of Arranged Marriages in China. In: *Women of China*. [online]. 13.12.2011. [cit. 15.2.2019]. Dostupné z: <http://www.womenofchina.cn/womenofchina/html1/special/13/6000-1.htm>
- Tien, H. Yuan. Age at Marriage in the People's Republic of China [online]. *The China Quarterly*, no. 93, 1983, s. 90–107. [cit. 28.1.2019]. Dostupné z: www.jstor.org/stable/653334
- Tsoi, Grace. China's ghost weddings and why they can be deadly. In: *BBC*. [online]. 24.8.2016 [cit. 28.1.2019]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-37103447>
- Wang, Yue. No One In China Wants To Get Married Anymore, And It's Making Beijing Nervous. In: *Forbes*. [online].

24. Malina 2009, viz heslo Rozvod, 3463.

25. Zang 2011, 35–48.

26. Tien 1983, 96.

27. Qian, Fan 2018, nestránkováno.

17.10.2017 [cit. 16.3.2019]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/ywang/2017/10/17/no-one-in-china-wants-to-get-married-anymore-and-its-making-beijing-nervous/#1727b829aa0b>

Yu, Cindy. Would your son marry me? Inside Shanghai's marriage market. In: *The Spectator*. [online]. 9.3.2019 [cit. 16.3.2019]. Dostupné z: <https://www.spectator.co.uk/2019/03/would-your-son-marry-me-inside-shanghais-marriage-market/>

Zang, Xiaowei. Family and marriage. *Understanding Chinese Society*. ed. / Xiaowei Zang. 1st. ed. Routledge, 2011. p. 35-48.

Zhang, Weiguo. State, Gender and Uxorilocal Marriage in Contemporary Rural North China [online]. *The China Journal*, no. 60, 2008, s. 111–132. [cit. 28.1.2019]. Dostupné z: www.jstor.org/stable/20647990

Zhou, Christina, Bang Xiao. ‚Marry first, then fall in love‘: The evolution of love and marriage in China since Mao Zedong's era. In: *ABC News*. [online]. 22.4.2018 [cit. 16.3.2019]. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/201804-22/marry-first-then-fall-in-love-how-marriage-evolved-in-china/9641958>

ROZŠIŘUJÍCÍ ČETBA

Pearl S. Buck, *Dobrá země* – anotace

Pearl S. Buck (1892–1973) byla americká spisovatelka oceněná Nobelovou cenou za literaturu pro bohaté a epické popisy venkovského života v Číně. Pearl S. Buck prožila část svého života v Číně, z čehož čerpá ve svých románech. *Dobrá země* (*The Good Earth*) z roku 1931 je prvním románem z trilogie *Hliněný dům* (*The House of Earth*) sledující osud rodiny Wang. Druhým pokračováním této ságy je román nazvaný *Synové* (*Sons*), třetím a též posledním je román *Rozdělený dům* (*A House Divided*) z roku 1935, který svým názvem prozrazuje směřování celého třídílného příběhu. Za první z trojice románů byla Pearl S. Buck oceněna Pulitzerovou cenou.

Román *Dobrá země* mapuje téměř celý život Wang Lunga. Začíná dnem jeho svatebního obřadu s ženou jménem O-lan. Popisuje Wang Lungův život s rodinou: otcem, strýcem a zejména O-lan a jeho dětmi. V knize je zřetelný tradiční vztah mezi manželem a manželkou, výběr nevěsty, poznávání se a soužití. Později si Wang Lung přivede konkubínu a v knize je vidět též odmítání této manželky všemi příbuznými, hlavně O-lan. V této knize je přítomna spousta pro antropologii přínosných informací ze života nejprve chudé rodiny, která následně zbohatne, a její postavení ve společnosti se postupně mění. Kromě postavení ženy je zde vidět, jakou pozici mělo a má příbuzenství, viz chování ke strýci a jeho rodině. Je zde také patrné odlišné chování dané rodiny v různých vrstvách společnosti. Časté ponižování chudších, používání a vynucování úplatků, atd. V této knize jsou též popsány rituály, jako např. uctívání předků, bůžků nebo pohřeb. (Buck, Pearl S. *Dobrá země*. Přeložila Eva Kondrysová. Praha: Knižní klub, 1993.)

Ha Jin, *Čekání na Lina* – anotace

Ha Jin (1956–), vlastním jménem Jin Xuefei, je anglicky píšící autor čínského původu. Ve Spojených státech amerických se trvale usadil v roce 1989, po událostech na náměstí Tiananmen. Své vzpomínky na Čínu jeho mládí zúročuje ve svých knihách, stejně tak i v románu *Čekání na Lina* (*Waiting*) z roku 1999. Za tuto knihu získal v roce 1999 cenu National Book Award a v roce 2000 PEN/Faulknerovu cenu.

Hlavní téma knihy *Čekání na Lina* prozrazuje již její název. Lin Kong je ústřední postavou románu, který se ocitá mezi dvěma ženami, mezi městem a venkovem, tradicí a modernitou. V mládí se na žádost rodičů oženil ve své rodné vesnici se Shuyu, starší nevzdělanou a chudou ženou s nemoderními „zlatými liliiemi“. Lin Kong je naopak vzdělaný lékař z vojenské nemocnice ve městě Muji, kde se po několika letech během Kulturní revoluce zamiluje do zdravotní sestry Manny Wu. V tu chvíli začíná jeho každoroční kolotoč žádostí o rozvod a Mannino čekání na Lina. Děj se prolíná dobovou historií, jejími významnými událostmi, nezlomnými pravidly, hrozbami, bezmocí. Je v něm patrný kontrast mezi venkovem a městem v přístupu k manželství, rozvodu, chování ženy k muži a životu. Lze zde také nalézt téma příbuzenství, postavení ženy ve společnosti a rodičovství.

(Tin, Cha. *Čekání na Lina*. Přeložil Petr Mikeš. Praha: Odeon, 2001.)

2.1 Svatební obřad

Před zraky svatebních hostů se rodičům manžela v hlavní síni klaní novomanželé. Nevěsta i ženich jsou oblečeni v červeném oděvu.

Xu Yang. Prosperující Suzhou – detail. Tuš a barvy na hedvábí, 35.8 cm x 1225 cm. Datováno 1759. Muzeum prov. Liaoning

2.2 Nevěsta na cestě na svatbu

Nevěsta je s pokrývkou hlavy odváděna ze svého domova na svatební obřad ve svatebních nosítkách, ta obvykle mívala červenou barvu. Fotografie z města Fuzhou, provincie Fujian, v rozmezí let 1911–1913.

Foto: Ralph G. Gold

2.3 Sňatkový trh

Největší a nejznámější sňatkový trh se nachází v Lidovém parku v Šanghaji, je nazývaný též Koutek rande na slepo. Rodiče nebo prarodiče nabízejí své potomky pomocí cedulek připnutých na deštnících. Jsou na nich uvedeny detailní informace o nabízené svobodné osobě, jimiž se snaží přilákat vhodné zájemce. Foto: Jpbowen, 2013

2.4 Moderní svatební fotografie

Svatební fotografie pořízená na Velké čínské zdi v části zvané Shanhaiguan. Páry často vyjíždějí za svatebními fotkami již před svatbou do vzdálených oblíbených a zajímavých míst. Nevěsta i ženich jsou oblečeni do moderních svatebních šatů.

Foto: Caitriana Nicholson, 2011

